

İÇİNDEKİLER

Rahatsız eden soru	7
Neden ölüer için mezar yaparız?	19
Ölümden sonra yaşam var mıdır?	29
Öleceğimiz fikrine alışabilir miyiz?	39
Ölümlün gerçek yüzü	49
Dizin	62

Rahatsız eden soru

Neden ölmek gerekir? Çocukların yetişkinlere sorduğu sorular arasında en rahatsız edici olanı şüphesiz budur. Kimse ölümden bahsetmek istemez. Ölüm, yaş gözetmeksizin içimizde korku ve endişe yaratmasından dolayı konuşmaktan kaçındığımız bir konudur. Oysaki ölümlle karşılaşmak için televizyon izlememiz, radyo haberlerini dinlememiz yeterlidir: Her gün her yaştan insan, hastalık ve kazalardan ölüyor; ya da doğal afet, saldırı veya dünyada hâlâ süregelen savaşların kurbanı oluyor. Bunun yanında, filmlerde ya da dizilerde de ölümcül kazalara, cinayetlere ya da can çekişen insanlara rastlamak hiç de zor değil. Fakat burada söz

Sanal
Gerçek olmayan,
yalnızca hayal
gücünde
var olan.

konusu olan ölümler bizim için **sanaldır**. Duyduğumuz ve bazen de haberlerde tanık olduğumuz ölümler, bizi bir süre sarssalar da çevremizde olan ve sevdiğimiz insanların ölümü kadar etkilemezler.

Genellikle sevdiğimiz birinin kaybindan sonra ölüm hakkında düşünmeye başlarız. **“Kayıp”** kelimesini kullandım çünkü ölümü bizim gözümüzde temsil eden tek kelime odur. Söz konusu olan, yakından ya da uzaktan tanıdığımız birinin aramıza tekrar dönmek üzere (geçici olarak) ortadan kaybolması; uzağımızda yaşayan, büyük bir seyahat için yola çıkan, uzak ya da yakın gelecekte yeniden göreceğimiz insanların yokluğu değildir. Hayır, burada söz konusu olan kesin bir yok oluş, dönüşü olmayan bir yolculuktur. Bu fikir o kadar

korkutucudur ki ilk tepkimiz bu fikri uzaklaştırmak, hemen başka bir Őey dūřünmeye çalışmak olur. İşte bu da tam olarak yetişkinlerin bŧyŧk bir kısmının çocuklara yaptırmaya çalıştığı Őeydir. Onlara lŧm hakkında dūřŧnmemelerini, bu karanlık fikirleri bırakmalarını ve daha neşeli Őeylerle ilgilenmelerini söylerler. Kendileri de bu konuda dūřŧnmemek için uğraşırlar; toplum içinde konuşulmaması gereken bir konu, bir **tabuymuş** gibi, lŧmden olabildiğince az bahsetmek için çabalarlar.

Bŧyŧk bir Fransız dūřŧnŧr olan **Pascal**, insanların, akıllarından lŧm fikrini ve varoluřun tŧm ktŧlŧklerini uzaklařtırıp kendilerini bir faaliyete vermeye iten nedeni ortaya koymuřtur. Bu dūřŧnceyi de **eęlence** olarak adlandırmıřtır.

Tabu
Polinezya dilinde “yasak” anlamına gelen tabu kelimesinden gelir. Nezaket ve korku nedeniyle konuşulmasına izin verilmeyeni ifade eder.

Blaise PASCAL
(1623-1662)
Fransız filozof,
Dūřŧnceler’in yazarı

Günümüzde önceliği hayatta başarılı ve mutlu olmak olan modern toplum bireyi ölüm fikrini bir kenara bırakmak ve dikkatini başka yöne vermek için eğlenmeye yönelir. Taşrada yaşayan insanla karşılaştırıldığında, şehirde yaşayan için bu durum daha geçerlidir. Çünkü taşrada evcil ya da yabancı hayvanların ölümleri aracılığıyla, gerçek ölümle daha sık karşılaşılır. Bir gün ölmesi gereken tek canlı insan değildir, bu bütün canlıların paylaştığı bir kaderdir. Doğrusunu söylemek gerekirse, dil yetisine sahip olmadığı için bizimle duygularını paylaşmayan hayvanların ölümü önceden sezip sezmedikleri hakkında bir şey söyleyemeyiz. Diğer yandan, hayatta kalmak için tüm yolları deneyen yabancı hayvanların, ölüm hakkında bir şeyler

**EĞLENCE. ÖLÜMÜ, SE-
FALETİ VE CEHALETİ
ORTADAN KALDIRMAYI
BECEREMEYEN İNSAN-
LAR, MUTLU OLMAK
İÇİN, BU GİBİ KONULAR
ÜZERİNDE DÜŞÜNME-
MEYİ KEŞFETMİŞTİR.**

Pascal

“bildiklerini” düşünebiliriz. Fakat **geleceğe hazırlanma ve kendi ölümlülüğünün bilincine ulaşma kapasitesine** sahip biz insanlardan biraz farklı bir şekilde.

Bunun kanıtını, insanlık tarihinin en eski tanıklıklarından olan, İncil’den önce kaleme alınmış, MÖ 2000’li yıllara dayanan, bilinen en eski edebi metinlerden birinde buluruz. Söz konusu metin, Gılgamış adlı kahramanın hikâyesidir. Bu **destan**, Uruk’un (eski Mezopotamya şehri) efsanevi kralı Gılgamış’ın maceralarını anlatır. Yarı tanrı olan Gılgamış, ölümün ne olduğunu bilmemektedir ve ölümle ilk kez hayvani doğaya sahip ölümlü bir insan olan arkadaşı Enkidu’yu kaybettiğinde karşılaşır. Arkadaşının ölümüyle yıkılan Gılgamış, bütün ölümlülerin paylaştığı bu kaderi

Destan
Kahramanın
yiğitliğini
yücelten
uzun şiir.

paylaşmaktan korkar ve ölümsüzlüğü bulmak için uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkar. Fakat yolculuk sırasında karşılaştığı bir kadın, aradığı sonsuz yaşamı bulamayacağını ona söyler.

Gılgamış arayışının peşini bırakmaz, fakat yine de onu ölümden kurtaracak çareyi bulamaz. Sonuç olarak, kendisinin de diğer insanlarla aynı kaderi paylaşmaya mahkûm olduğunu kabul etmek zorunda kalır.

Bu metinde dikkate değer olan, Gılgamış'ın ölümlü olduğu bilincine varmasını Endiku'ya duyduğu arkadaşlığa borçlu olmasıdır. Ölümsüz olduğu yanılgısından ancak arkadaşının ölümüne tanık olduğunda çıkar. **Doğrusu, ölüm deneyimi diye bir şey yoktur.**